

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9195/2539

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรโจทก์ นาย วิเชียร ตีรวัฒน์ประภาจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 685, ป.พ.พ. มาตรา 381, ป.พ.พ. มาตรา 193/33, ป.พ.พ. มาตรา 213

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ตั้งจำเลยเป็นตัวแทนขายปุ๋ยมีข้อตกลงว่า ถ้าจำเลยผิดสัญญาโจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระเงินแทนได้ทันที เป็นข้อกำหนดที่ให้สิทธิแก่โจทก์ที่จะเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดมิใช่หน้าที่ของโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ โจทก์จะใช้สิทธิฟ้องเรียกร้องจากผู้ค้ำประกันหรือไม่เป็นเรื่องของโจทก์ ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 685 ก็ไม่ได้กำหนดเวลาว่าเจ้าหนี้จะต้องเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้โดยพลัน เมื่อจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ขึ้นต้นและธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันยังชำระหนี้ให้โจทก์ไม่ครบถ้วน ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้และสัญญา โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องให้จำเลยชำระหนี้ได้ตามมาตรา 213 และมาตรา 685 สัญญาตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยระบุว่า ในกรณีตัวแทนผิดนัดสัญญาขายเงินเชื่อไม่ส่งเงินค้ำชำระภายใน ตัวแทนยินยอมให้ตัวการคิดราคาปุ๋ยอีกตันละ 100 บาท บวกดอกเบี้ยอีกร้อยละ 15 ต่อปี นับตั้งแต่วันผิดนัดจนถึงวันชำระเงินเสร็จสิ้นเป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าจึงเป็นเบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 381 สัญญาตั้งตัวแทนขายปุ๋ยมีข้อตกลงว่า หากจำเลยผิดนัดไม่ส่งเงินค่าปุ๋ยของโจทก์ที่จำเลยจำหน่ายได้ให้โจทก์ภายในกำหนดจำเลยจะต้องเสียดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของเงินที่จะต้องส่งให้โจทก์ ดังนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว จำเลยไม่ชำระดอกเบี้ย จึงเป็นดอกเบี้ยค้างส่งหรือค้างชำระตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/33(1) ซึ่งมีอายุความ 5 ปี ไม่ใช่ 10 ปี

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นนิติบุคคล จำเลยได้ทำสัญญารับเป็นตัวแทนโจทก์เพื่อนำปุ๋ยของโจทก์ไปขายแก่เกษตรกร มีกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน 2527 ถึงวันที่ 4 มิถุนายน 2528 โดยมีเงื่อนไขในการขายปุ๋ยและส่งเงินดังนี้กรณีขายปุ๋ยเงินสดให้ขายตันละ 4,200 บาท และจำเลยจะต้องส่งเงินค่าปุ๋ยให้แก่โจทก์ทุกวันที่ 15 และวันสิ้นเดือนของทุกเดือนหากผิดนัดต้องเสียดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของเงินที่ค้างชำระ กรณีขายปุ๋ยเงินเชื่อระยะเวลา 9 เดือนให้ขายตันละ 4,300 บาท แต่เกษตรกรผู้ซื้อปุ๋ยจากจำเลยจะต้องชำระเงินล่วงหน้าในอัตราทันละ 215 บาท และจำเลยจะต้องส่งเงินที่เกษตรกรชำระล่วงหน้าให้แก่โจทก์ทุกวันที่ 15 และวันสิ้นเดือนของทุกเดือน หากผิดสัญญาจำเลยจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ส่วนเงินค่าซื้อปุ๋ยเชื่อที่เหลือ จำเลยต้องส่งให้โจทก์เสร็จสิ้นตามกำหนดระยะเวลา 9 เดือน ของแต่ละสัญญา หากผิดสัญญาจำเลยต้องชำระค่าปุ๋ยเพิ่มอีกตันละ 100 บาทพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี เพื่อเป็นหลักประกันตามสัญญาดังกล่าว จำเลยได้มอบเงินสดจำนวน 10,000 บาท และหนังสือค้ำประกันของธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาพาหุรัดในวงเงินไม่เกิน 2,184,000 บาท ไว้แก่โจทก์ จำเลยรับปุ๋ยไปจากโจทก์จำนวน 520 ตัน แต่จำเลยไม่ส่งเงินค่าปุ๋ยดังกล่าวให้แก่โจทก์ตามสัญญา เงินค่าปุ๋ยที่จำเลยจะต้องส่งให้โจทก์รวมทั้งสิ้น 2,400,127.64 บาท จำเลยและผู้ค้ำประกันได้ชำระเงินจำนวนนี้ให้โจทก์แล้วบางส่วนเป็นเงิน 2,239,900 บาท ยังคงค้างชำระอยู่

เป็นเงิน 160,227.64 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2528 จนถึงวันฟ้องเป็นเงิน 183,778.91 บาท จึงขอให้บังคับจำเลยชำระเงินจำนวน 344,006.55 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ในต้นเงิน 160,227.64 บาท นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์จำเลยให้การว่า ดอกเบี้ยที่โจทก์เรียกร้องเป็นดอกเบี้ยค้างชำระเกินกว่า 5 ปี จึงขาดอายุความ ส่วนเงินเพิ่มต้นละ 100 บาท เป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้า เมื่อโจทก์เรียกดอกเบี้ยเงินค้างชำระได้อยู่แล้ว โจทก์จึงไม่เสียหายไม่มีสิทธิเรียกเงินเพิ่ม โจทก์ไม่เรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ในทันทีซึ่งเป็นการเพิกเฉยของโจทก์เอง จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายและดอกเบี้ยของเงินค้างชำระจากจำเลยศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 344,006.55 บาท แก่โจทก์ พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี จากต้นเงินจำนวน 160,227.64 บาท นับแต่วันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จจำเลยอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยชำระต้นเงินจำนวน 160,277.64 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ในต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องย้อนหลังไปเป็นเวลา 5 ปีให้โจทก์ นอกจากนี้แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นโจทก์และจำเลยฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงได้ความเป็นยุติว่าเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2527 โจทก์ตั้งจำเลยเป็นตัวแทนขายปួយของโจทก์ให้แก่เกษตรกร โดยมีข้อตกลงส่วนหนึ่งระบุว่า จำเลยจะต้องส่งเงินค่าปุ๋ยที่จำเลยจำหน่ายได้ให้แก่โจทก์ทุกวันที่ 15 และวันสิ้นเดือนของทุกเดือน หากผิดนัดจำเลยจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของหนี้ที่ค้างชำระและกรณีขายเงินเชื่อหากผิดนัดต้องเสียเงินเพิ่มอีกต้นละ 100 บาท มีธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาพาหุรัด เป็นผู้ค้ำประกันในวงเงินไม่เกิน 2,184,000 บาท หากจำเลยผิดนัดโจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ทันทีปรากฏรายละเอียดตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1 หลังจากนั้นจำเลยรับปุ๋ยจำนวน 520 ตัน ไปจากโจทก์และนำไปขายให้แก่เกษตรกร จำเลยจะต้องส่งเงินค่าปุ๋ยให้โจทก์ 2,400,127.64 บาท แต่จำเลยและผู้ค้ำประกันส่งเงินให้โจทก์เพียง 2,239,900 บาท ยังคงค้างชำระ 160,227.64 บาท ซึ่งจำเลยจะต้องชำระให้โจทก์ในวันที่ 31 กรกฎาคม 2528 แต่จำเลยไม่ชำระและโจทก์ไม่ได้เรียกร้องให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระหนี้ โจทก์ปล่อยเวลาให้เนิ่นนานไปถึง 7 ปี 7 เดือน 26 วัน จึงได้มาฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2536 ในปัญหาที่ว่าจำเลยจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้โจทก์หรือไม่จำเลยฎีกาข้อแรกว่า การที่โจทก์ไม่เรียกร้องให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระหนี้ในทันทีที่จำเลยผิดนัดหรือผิดสัญญาปล่อยเวลาให้เนิ่นนานไปและโจทก์มาฟ้องคดีนี้ จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ เห็นว่า ตามสัญญาเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1 มีความว่า ถ้าจำเลยผิดสัญญา โจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้ธนาคารผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนได้ทันที เป็นข้อกำหนดที่ให้สิทธิแก่โจทก์ที่จะเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดผิดสัญญา มิใช่หน้าที่ของโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้แต่อย่างใด โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะไม่ใช่สิทธิฟ้องเรียกร้องจากธนาคารผู้ค้ำประกันได้หรือไม่เป็นเรื่องของโจทก์ ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 685 ก็ไม่ได้กำหนดเวลาว่าเจ้าหนี้จะต้องเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้โดยพลัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ชั้นต้นและธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันยังชำระหนี้ให้โจทก์ไม่ครบถ้วนตามสัญญาด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้และสัญญาโจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องให้จำเลยชำระหนี้ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 และมาตรา 685 ฎีกาของจำเลยในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นประเด็นที่ว่า โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องเงินเพิ่มได้อีกต้นละ 100 บาท นั้น จำเลยฎีกาว่า ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1 ไม่ปรากฏข้อความใดว่าโจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์จึงไม่มีสิทธิเห็นว่าเป็นไปตามสำเนาสัญญาตัวแทนจำหน่ายปุ๋ย เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1 ข้อ 15.2 ซึ่งระบุว่า ในกรณี

ตัวแทนผิคนัดสัญญาขายเงินเชื่อไม่ส่งเงินค้ำชำระภายในกำหนด ตัวแทนยินยอมให้ตัวการ
คิดราคาปุ๋ยอีกตันละ 100 บาท บวกดอกเบี้ยอีกร้อยละ 15 ต่อปี นับตั้งแต่วันผิดจนถึงวันชำระเงิน
เสร็จสิ้นนั้นเป็นการกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้า จึงเป็นเบี้ยปรับตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 381 โจทก์มีสิทธิเรียกได้ฎีกาของจำเลยในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น
เช่นกันสำหรับประเด็นเรื่องอายุความเกี่ยวกับดอกเบี้ยค้ำชำระนั้น โจทก์ฎีกาว่ามีอายุความ 10 ปี
เห็นว่า กรณีนี้มีข้อตกลงว่าหากจำเลยผิคนัดไม่ส่งเงินค้ำปุ๋ยของโจทก์ที่จำเลยจำหน่ายได้ให้โจทก์
ภายในกำหนดระยะเวลา จำเลยจะต้องเสียดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของเงินที่
จำเลยจะต้องส่งให้โจทก์ดังนี้เมื่อปรากฏว่าจนถึงกำหนดชำระแล้ว จำเลยไม่ชำระและมีข้อตกลง
กันให้คิดดอกเบี้ย จึงเป็นดอกเบี้ยค้ำส่งหรือค้ำชำระตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 193/33 (1) ซึ่งมีอายุความ 5 ปี ไม่ใช่ 10 ปี ตามที่โจทก์ฎีกา ฎีกาโจทก์
ฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน

องค์คณะ

สมาน เวทวิจิตร · สมิตี วราอุบล · บรรเทิง มุลพรม

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/9195/2539>